

ROKODELSKA SHEMA

Rokodelska panoga	SVILARSTVO
	a) ROČNO ODVITA SVILENA NIT b) SVILENO PREDIVO

PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško-andragoškega usposabljanja
Psihologija: – temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe), – učni stili, – motivacija. Komunikacija: – potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem). Ergodidaktika: – ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju).	Teoretični del: 6 ur

Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja: – temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom, – mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge). Načela uspešnega usposabljanja: – postopno in sistematično usvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija, – kako pridobivamo znanje in spretnosti.	
Metode praktičnega usposabljanja z delom: – temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno-tehnični del priprave), – metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj). Vrednotenje pričakovanih izidov: – preverjanje znanj in spretnosti.	Delavnice: 6 ur

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA:	– lastna pridelava ali nakup kokonov sviloprejk (<i>Bombyx mori</i> L.), prednost imajo kokoni, kupljeni pri slovenskih svilogojcih, – laična cenitev kokonov, sortiranje svilenih kokonov, izbor kokonov, namenjenih ročnemu odvijanju, – svileni ostanki (svilena vata – krajša svilena vlakna ter svileni kokoni slabše kakovosti in ostanki odvitih kokonov – daljša svilena vlakna), – osnovna terminologija, vezana na predelavo svilenih kokonov, – ročno odvijanje kokonov sviloprejk z namenom pridelave različnih tipov surove svilene nesukane preje iz zelo dolgih niti (vlakn naravne svile), – degumiranje (odstranjevanje sericina) in ponovno previjanje degumirane svilene niti, – sušenje svilene niti, – predelava svilenih ostankov (svilena vata, ostanki odvitih kokonov in kokoni slabše kakovosti) s postopkom degumiranja v svileno predivo, – jamamaj (<i>Antheraea yamamai</i> Guerin-Meneville), – označevanje končnega izdelka.	16–35 ur
Materiali in njihove lastnosti:	a) kokoni sviloprejk (prednost imajo kokoni, kupljeni pri slovenskih rejcih sviloprejk, ali kokoni lastne pridelave), b) svileni ostanki (svileni kokoni slabše kakovosti, dvojni kokoni, svilena vata, ostanki odvitih kokonov; prednost imajo svileni ostanki lastne pridelave ali svileni ostanki, kupljeni pri slovenskih rejcih sviloprejk). Nit surove svile je sestavljena iz dveh posameznih niti v vodi netopljive beljakovine – fibroin. Niti sta med seboj zlepljeni s sericinom, ki v vroči vodi nabrekne in se po dodatku milnice, sode ali drugih alkalnih sredstev raztopi. Barva surove svile je rumena,	Čas priprave materiala: 2 uri

	zelenkasta, rdečkasta ali bela, barvilo se nahaja v sericinu in se pri degumiranju surove svile odstrani. Surova svilena nit ima manjši lesk kot degumirana. Naravna svila je slab prevodnik toplote in elektrike, pri segrevanju se začne razkrajati pri 180 stopinj Celzija. Svileno nit lahko barvamo. Uporabljamo jo za izdelavo finih in trpežnih tkanin za obleke, perilo, dekorativne tkanine, čipke, razne vrste sukancev, ribiške vrvce in drugo. Svilene ostanke (ločeno) degumiramo v vodni raztopini Na_2CO_3 in marsejskega mila, odstranimo nečistoče, speremo z vodo in posušimo. Svileno vato lahko uporabimo npr. kot polnilo za blazine, iz kompaktnejše svile, ki jo dobimo iz ostalih svilenih ostankov, na kolovratu spredemo nit. Enakomernejše svileno predivo pridobimo iz t. i. svilenih robčkov (degumirane svilene kokone razvlečemo na lesenih okvirjih).	
Orodja in naprave:	– štedilnik ali kuhalna plošča, – lonci različnih volumnov, – krtača za združevanje niti iz kokonov, – osnova za navijanje, – škarje, – topel prostor za hitro sušenje odvite niti, – odvijala – pripomočki za odvijanje svilene niti, – motovilo za previjanje preje, – leseni okvir manjših dimenzij (npr. $20 \times 20 \text{ cm}$), – krtače za mikanje prekuhanih in opranih svilenih	Čas izdelave izdelka:

	ostankov, – Na ₂ CO ₃ (pralna soda), – marsejsko milo, – voda.	– ročno odvita svilena nit: 3 dni (odvijanje, sušenje), – degumirana svilena nit: 2 dni (previjanje, degumiranje, sušenje), – svileno predivo: 2 dni.
Tehnologija izdelave:	– načrtovanje dela, izbor količine kokonov glede na željeno debelino niti oziroma namen uporabe, – priprava lonca primerne velikosti glede na število kokonov in segrevanje vode do optimalne temperature, – kuhanje kokonov, ročno ali polavtomatsko odvijanje niti, sušenje niti, – degumiranje niti (posušena surova svilena nit se previje v štrene ter kuha v alkalni raztopini, pranje in sušenje degumirane niti), – priprava svilenega prediva iz svilenih ostankov (kuhanje v alkalnem, odstranjevanje nečistoč, pranje, sušenje, česanje), – priprava svilenega prediva iz t. i. svilenih robčkov.	
Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine:	<i>Svilarstvo je tekstilna dejavnost, ki vključuje odvijanje kokonov za pridelavo surove svile, predelavo svilene niti v prejo, tkanje in druge postopke. Dejavnost ima na ozemlju današnje Slovenije bogato večstoletno tradicijo, ki pa je v 60. letih 20. stoletja zamrla in popolnoma utonila v pozabo. Zadnjih deset let potekajo pospešeni poskusi oživitve dejavnosti. Z njo je povezano svilogojstvo, kmetijska dejavnost, ki se ukvarja z rejo gosenic udomačenih metuljev navadnih sviloprejk (<i>Bombyx mori</i> L.) – od izleganja iz jajčec do zapredanja v svilene zapredke (kokone), vse</i>	

	<i>za namen pridobivanja svilenih kokonov in nato iz njih surove svile.</i> <i>Svilarstvo je tesno povezano s svilogojstvom (sicer kmetijsko dejavnostjo), ki je bilo v preteklosti na Slovenskem zelo dobro razvito in bolj ali manj uspešno razširjeno po celotnem ozemlju. Deležno je bilo večjega ali manjšega zanimanja, za nihanja pa so bile po večini krive gospodarske stiske in nato prizadevanja gospodarskih krogov, da bi dejavnost ponovno obudili. V 60. letih prejšnjega stoletja je svilogojstvo pri nas zamrlo, danes pa se ponovno oživlja.</i> <i>Svilarstvo se je na Slovenskem pojavilo kot manufakturna/tekstilna panoga v prvi polovici 18. stoletja, ko je Francoz Pierre Toussaint Tabouret v Ljubljani odprl prvo manufakturno za svilene izdelke, surovo svilo pa je uvažal. Tudi svilarstvo je, iz različnih razlogov, zamrlo sočasno s svilogojstvom.</i>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilna merila
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov:	Kandidat mora: – poznati osnovno/strokovno terminologijo s področja predelave svilenih kokonov in svilenih ostankov; – znati opraviti cenitev kokonov (velikost, trdota, obarvanost, oblika, dvojni kokoni); – poznati pripomočke za ročno predelavo svilenih kokonov in svilenih ostankov;	– Ne pozna osnovne/strokovne terminologije s področja predelave svilenih kokonov in svilenih ostankov.

	– ročno odviti in združiti posamezne niti hkrati: 150 kokonov v eno svileno nit (opazovanje postopka izdelave); – nit mora biti odvita v enakomerni debelini, brez zadebelitev, ne sme razpadati; – s postopkom degumiranja iz svilenih ostankov pripraviti svileno predivo (opazovanje postopka izdelave); – pripraviti svileno predivo, ki je čisto (odstranitev nečistoč in mila), mehko in lesketajoče. Čas izdelave izdelka: 7 dni – Ročno odvita svilena nit: 3 dni (odvijanje, sušenje), – degumirana svilena nit: 2 dni (previjanje, degumiranje, sušenje, – svileno predivo: 2 dni.	– Ne zna oceniti kakovosti kokonov in jih pravilno ločiti (velikost, trdota, obarvanost oz. čistost) za nadaljnjo predelavo. – Odvita svilena nit je slabe kakovosti (neenakomerno debela, pretrgana, razpada, vsebuje odebelitve). – Svileno predivo ni primerno za nadaljnjo uporabo (vsebuje ostanke mila in nečistoč). – Izdelek ni dokončan v predpisanem času izdelave.
--	--	--

Soglašam:

Matjaž Han,

minister za gospodarstvo, turizem in šport

